

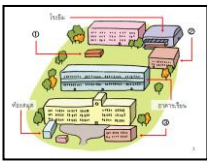
Unit 24 ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมญี่ปุ่น

Slide 1-2

จุดประสงค์ :

บทนี้ต้องการให้นักเรียนเห็นภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมของญี่ปุ่นจากการเปรียบเทียบไทยกับญี่ปุ่นในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยม แผนผังอาคารต่างๆในโรงเรียน กำหนดการกิจกรรมประจำปี ชีวิตในแต่ละวัน ฯลฯ ในตอนท้าย จะให้นักเรียนลองทบทวนข้อมูลของโรงเรียนในญี่ปุ่นและไทย แล้วออกแบบ “โรงเรียนในฝันของฉัน” โดยคิดเกี่ยวกับตารางกิจกรรมประจำปี แผนผังภายในโรงเรียน เครื่องแบบสุดเท่

Slide 3-10

แผนผังภายในโรงเรียน

แผนผังนี้เป็นแผนผังที่ตั้งของอาคารต่าง ๆ ภายในโรงเรียนโดยทั่วไปทั้งโรงเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายของญี่ปุ่น ซึ่งประกอบด้วยอาคารหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน โรงยิม ห้องสมุด ฯลฯ เช่นเดียวกับโรงเรียนของไทย

อย่างไรก็ตาม อาคารที่ไม่ค่อยพบเห็นในโรงเรียนของไทยแต่มีอยู่ในโรงเรียนส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นก็มีอยู่เช่นกัน

① คือ “ที่จอดรถจักรยาน” มีนักเรียนมัธยมจำนวนมากที่ขี่จักรยานมาโรงเรียน ที่นี้จึงเป็นพื้นที่สำหรับจอดจักรยานที่พวกเขาขี่มา นักเรียนจะเดินมาโรงเรียนมากกว่า แต่สำหรับนักเรียนที่บ้านอยู่ห่างจากโรงเรียนมากจนเดินมาไม่ไหว โรงเรียนจะอนุญาตให้ขี่จักรยานมาโรงเรียน นอกจากนี้ นักเรียนที่บ้านอยู่ไกลเกินกว่าจะขี่จักรยานมาไหวก็จะมาโดยรถไฟฟ้าหรือรถเมล์ สำหรับการมาโรงเรียนโดยรถมอเตอร์ไซด์ซึ่งเป็นเรื่องปกติในเมืองไทยนั้น ดูเหมือนว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นจะมีกฎหมายห้ามไว้เนื่องจากกังวลเรื่องความปลอดภัย

② คือ “สถานฝึกซ้อมยูโดและเคนโด” มีโรงเรียนจำนวนมากที่สอนยูโดและเคนโด ซึ่งเป็นกีฬาเก่าแก่ของญี่ปุ่น ในอดีต คนที่ลงเรียนวิชา “ยูโด” และ “เคนโด” มีแต่นักเรียนชายเท่านั้น แต่ดูเหมือนว่า หลัง ๆ นี้ โรงเรียนส่วนใหญ่จะให้ผู้ต้องการเรียนสามารถเลือกเรียนเป็นวิชาเลือกเสรีได้ทั้งชายและหญิง

③ คือ “ห้องเตรียมอาหารโรงเรียน” ในญี่ปุ่นนั้น โรงเรียนประถมแทบทุกแห่งและโรงเรียนมัธยมต้นกว่า 85% จะให้นักเรียนรับประทานอาหารที่โรงเรียนจัดให้ “ห้องเตรียมอาหารโรงเรียน” จึงเป็นที่สำหรับเตรียมอาหารที่จะให้นักเรียนรับประทาน ดูเหมือนโรงเรียนมัธยมปลายจะไม่ค่อยจัดอาหารโรงเรียนให้ แต่ส่วนใหญ่จะสร้างโรงอาหารไว้ให้แทน นักเรียนมัธยมปลายสามารถเลือกวิธีนำข้าวกล่องมาจากบ้าน ซื้ออาหารที่โรงอาหารหรือซื้อพวกขนมปังมากินก็ได้

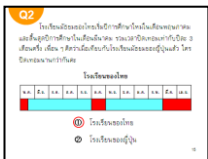

Slide 13-14

Q1. ภาพด้านขวานี้เป็นสถานที่ที่มีอยู่ในโรงเรียนแทบทุกแห่งของญี่ปุ่น

เพื่อน ๆ คิดว่าโคะสะรุจะทำอะไรที่นี่คะ (คำตอบคือ ③ เปลี่ยนรองเท้า)

ตามโรงเรียนมัธยมของญี่ปุ่นนั้น โดยส่วนใหญ่แล้ว ภายในอาคารต่างๆจะห้ามทั้งครู และนักเรียนสวมรองเท้าที่ใส่มาจากข้างนอก รองเท้าสำหรับสวมเดินในอาคารเรียกว่า ^{うわ} 上履き ทุกเช้าเมื่อนักเรียนมาถึงโรงเรียน จะเปลี่ยนรองเท้าที่สวมมาเป็นรองเท้า ^{うわ} 上履き นี้ แล้วจึงเข้าไปในอาคาร ภาพนี้เป็นภาพบริเวณสำหรับเปลี่ยนรองเท้าเป็น ^{うわ} 上履き ช่องสี่เหลี่ยมสำหรับเก็บรองเท้าที่ถอดออกเรียกว่า ^{げたばこ} 下駄箱

Slide 15-16

Q2. เพื่อน ๆ คิดว่า ระหว่างโรงเรียนมัธยมของญี่ปุ่นกับของไทย ใครปิดเทอมนานกว่ากันคะ (คำตอบคือ ① โรงเรียนของไทย)

โรงเรียนมัธยมของไทยส่วนใหญ่เริ่มปีการศึกษาใหม่ตอนต้นเดือนพฤษภาคม และสิ้นสุดปีการศึกษาตอนสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ ระหว่างเทอมต้นกับเทอมปลายมีช่วงปิดภาคเรียน 1 เดือนคือเดือนตุลาคม เมื่อรวม 1 เดือนนี้กับช่วงปิดภาคเรียนเดือนมีนาคม เมษายน กับเดือนพฤษภาคมอีกครั้งเดือนแล้ว ก็เท่ากับว่า มีช่วงปิดภาคเรียนทั้งสิ้นประมาณ 3 เดือนครึ่ง ในขณะที่โรงเรียนมัธยมของญี่ปุ่นจะเริ่มปีการศึกษาในเดือนเมษายนและสิ้นสุดในเดือนมีนาคม ช่วงปิดภาคเรียนที่นานที่สุดคือ ช่วงปิดภาคฤดูร้อนนาน 1 เดือน 10 วันตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคมถึงสิ้นเดือนสิงหาคมซึ่งเป็นช่วงปิดภาคเรียนเทอม 1 นอกจากนี้ยังมีปิดภาคฤดูหนาวซึ่งเป็นการปิดภาคเรียนเทอม 2 ตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคมจนเลยเทศกาลปีใหม่ และปิดภาคฤดูใบไม้ผลิประมาณ 10 วันหลังจบเทอม 3 ตั้งแต่ปลายมีนาคมถึงต้นเมษายน รวมจำนวนวันปิดภาคเรียนทั้งสิ้นประมาณ 2 เดือน

หากนับเฉพาะวันไปโรงเรียนของเด็กมัธยมของญี่ปุ่นโดยหักกลางวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ออกแล้วละก็ นักเรียนไทยไปโรงเรียนราว 170 วันต่อปี ในขณะที่นักเรียนญี่ปุ่นไปโรงเรียนราว 200 วันต่อปี

กำหนดการประจำปีในโรงเรียนมัธยม			
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ก.พ.

Slide 17-36

กิจกรรมประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางกำหนดการเกี่ยวกับกิจกรรมประจำปีของโรงเรียนของโคะสะรุเหมือนกับโรงเรียนมัธยมต้นทั่วไปในญี่ปุ่นซึ่งส่วนใหญ่จะระบุกิจกรรมและช่วงเวลาที่จะทำ เดือนเมษายนเป็นเดือนที่เริ่มปีการศึกษาใหม่ จึงมีพิธี “ปฐมนิเทศ” เพื่อต้อนรับนักเรียนใหม่ เดือนพฤษภาคมจะมีการไปทัศนศึกษาแบบไปเช้าเย็นกลับซึ่งเรียกว่า ^{えんそく} 遠足 ซึ่งมีทั้งที่ไปเฉพาะชั้นเรียน ชั้นปี และทั้งโรงเรียน ช่วงเวลาที่จัดอาจแตกต่างกันไปบ้างแล้วแต่โรงเรียน ส่วนช่วงปิดภาคฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่ปลายกรกฎาคมจนถึงสิ้นเดือนสิงหาคมเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับในเขตหนาวที่มีหิมะตกชุกอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือฮอกไกโด โรงเรียน

หลายแห่งจะปิดภาคฤดูร้อนสั้นแต่ปิดภาคฤดูหนาวให้ยาวขึ้น พอถึงเดือนตุลาคมและเดือนพฤศจิกายน โรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดงานใหญ่ของโรงเรียน เช่น งานกีฬาสี นิทรรศการวิชาการ เป็นต้น งานนิทรรศการวิชาการของโรงเรียนมัธยมต้นนั้น กิจกรรมหลักคือการแสดงดนตรีหรือละครในโรงยิม ในขณะที่ตามโรงเรียนมัธยมปลายนั้น ส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมในระดับชั้นเรียนโดยเปิดห้องเรียนเป็นร้านขายเครื่องดื่มบ้าง ไม่ก็ขายของหรือเล่นเกมเหมือนในงานเทศกาล เมื่อเรียนจบเทอม 2 ก็จะเป็นช่วงสิ้นปีและปีใหม่ซึ่งถือเป็นช่วงปิดภาคฤดูหนาว พอถึงเดือนมีนาคม จะมีพิธีจบการศึกษา ซึ่งเป็นงานใหญ่ปิดท้ายชีวิต 3 ปีในโรงเรียน

Slide 37

Q3. ปกติ เพื่อน ๆ เรียนหนังสือที่โรงเรียนวันละกี่ชั่วโมงคะ สัก 7 หรือ 8 ชั่วโมงได้ไหมคะ
แล้วเพื่อน ๆ คิดว่า นักเรียนมัธยมของญี่ปุ่นเรียนวันละกี่ชั่วโมงคะ
(คำตอบคือ ① 6 ชั่วโมง)

ปกติ โรงเรียนของไทยจะเรียนวันละ 7-8 คาบ คาบละ 50 นาที ดูเหมือนว่าโรงเรียนในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ก็เรียนคาบละ 50 นาทีเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่จะเรียนวันละ 6 คาบ และมีหนึ่งวันในสัปดาห์ที่เรียน 7 คาบ

จำนวนวันที่ไปโรงเรียนใน 1 ปีของนักเรียนไทยน้อยกว่าญี่ปุ่น แต่จำนวนคาบเรียนใน 1 วันของนักเรียนไทยจะมากกว่า

Slide 38-60

แต่ละวันในโรงเรียนมัธยมต้น

โรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นจะเริ่มเรียนตอน 8:30 น. ตารางเวลาในหนึ่งวันจะต่างกันไปแล้วแต่โรงเรียน ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างโรงเรียนที่โคะซะรุเรียนอยู่ โรงเรียนของโคะซะรุก็เริ่มเรียนตอน 8:30 น. เช่นกัน ทุกวันจะมี Home Room ซึ่งครูนำเรื่องสำคัญต่าง ๆ มาแจ้งให้ทราบ บางครั้งนักเรียนจะไปเข้าแถวรวมกันทั้งโรงเรียนที่โรงยิมเพื่อฟังผู้อำนวยการโรงเรียนพูดเรื่องสำคัญต่าง ๆ คาบเรียนหรือชั่วโมงเรียนจะนับเรียงตามลำดับ เช่น คาบที่ 1 (1 時間目) คาบที่ 2 (2 時間目) โดยจะเริ่มตั้งแต่ 8:55 น. คาบละ 50 นาที ในช่วงเช้าจะมีทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง แล้วกินอาหารโรงเรียนในห้องเรียนตั้งแต่ 12:55 น. ถึง 13:20 น.

อาหารที่กินนั้นจะมีนักเรียนผลัดเวรทำหน้าที่ตักให้เพื่อน ๆ โดยโรงเรียนมัธยมต้นส่วนใหญ่จะให้นักเรียนกินอาหารโรงเรียนหรือข้าวกล่องในห้องเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมปลาย นักเรียนส่วนใหญ่มักจะทานข้าวกล่องในห้องเรียน

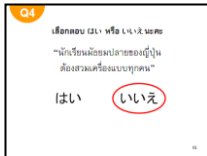
หลังกินอาหารจะเป็นช่วงพักกลางวัน 20 นาที ซึ่งนักเรียนจะใช้เวลาได้อย่างอิสระตามต้องการ เช่น เล่นกับเพื่อนที่สนาม นั่งคุยกันในห้องเรียน อ่านหนังสือในห้องสมุด

ฯลฯ

ช่วงบ่ายจะเป็นคาบที่ 5 ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ 13:45 น. และมีเพียง 2 คาบ ตอน 15:35 น. จะเป็นเวลาทำความสะอาด นักเรียนจะจัดเวรทำความสะอาดสถานที่ภายในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน สนามโรงเรียน ฯลฯ จากนั้นจะมีประชุมเพื่อฟังครูแจ้งเรื่องต่าง ๆ หลังเลิกเรียน นักเรียนจำนวนมากจะทำกิจกรรมชมรม ซึ่งจะใช้เวลาราว 1-2 ชั่วโมงแล้วแต่ฤดู นักเรียนโรงเรียนมัธยมจะชอบทำกิจกรรมชมรมกันมาก และมีชมรมหลายประเภท แต่ละโรงเรียนก็อาจแตกต่างกันไปบ้าง ชมรมด้านกีฬา ได้แก่ “ชมรมเบสบอล” “ชมรมเทนนิส” “ชมรมบาสเกตบอล” “ชมรมฟุตบอล” “ชมรมว่ายน้ำ” เป็นต้น ส่วนด้านศิลปะและวิชาการได้แก่ “ชมรมดนตรีเครื่องเป่า” “ชมรมเคมี” “ชมรมขับร้องประสานเสียง” “ชมรมเชียร์” เป็นต้น

Slide 61-68

Slide 69-72

Q4. เลือกตอบ はい หรือ いいえ นะคะ

“นักเรียนมัธยมปลายญี่ปุ่นต้องสวมเครื่องแบบทุกคน” (คำตอบคือ いいえ)

ดูเหมือนว่า โรงเรียนมัธยมต้นแทบทั้งหมดในญี่ปุ่นจะให้นักเรียนใส่เครื่องแบบของโรงเรียน แต่สำหรับโรงเรียนมัธยมปลายนั้น โรงเรียนที่ไม่มีเครื่องแบบก็มี นักเรียนของโรงเรียนที่ไม่มีเครื่องแบบจะสวมชุดไปรเวทมาโรงเรียน โดยทั่วไปชุดนักเรียนของนักเรียนชายจะเป็นเครื่องแบบนักเรียนทั่วไป แต่ของนักเรียนหญิงจะเป็นคอปกทหารเรือ แต่หลัง ๆ นี้ มีเครื่องแบบที่เป็นสุทกับเนคไทเพิ่มมากขึ้น เรียกว่ามีการออกแบบเครื่องแบบกันหลากหลายสไตล์เลยทีเดียว

Slide 73

นอกจากนี้ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แนวคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศได้แพร่หลายมากขึ้น โรงเรียนมัธยมปลายราว 40%¹ ของจำนวนทั้งหมด อนุญาตให้นักเรียนหญิงสามารถเลือกใส่กางเกงขายาวได้ นอกเหนือจากกระโปรงซึ่งเป็นเครื่องแบบเดิม

¹ จากผลสำรวจโดย NHK (2021)